

*Ödlər ölkəsində
Sürət zirvəsində*

"Formula-1" in Azərbaycan nümunəsi

Ölkəmizdə ən müasir tələblərə cavab verən idman infrastrukturunu və yarışların təşkili üçün təcrübə formalaşdır

Mötəbər idman yarışlarına evsahibliyi etmək hər bir ölkənin arzusudur. Amma hər ölkənin bütün dünyanın izlədiyi, sayı minlərlə ölçülən idmançıların iştirak etdiyi tədbiri təşkil etməyə, birdən-birə on minlərlə turisti qarşılamağa imkanı çatmır. Hətta bir çox inkişaf etmiş ölkələr belə bu baxımdan müəyyən tələblərə cavab vermir. Bu da təbii. Çünki qlobalmiqyaslı idman tədbirinə evsahibliyi üçün kompleks və beynəlxalq standartlara cavab verən infrastruktur olmalıdır. Azərbaycan bu baxımdan örnək sayılacaq ölkələrdən biridir. Çünki respublikamızda ilk növbədə ən müasir tələblərə cavab verən idman infrastrukturunu yaradılıb və yarışların təşkili üçün yaxşı təcrübə formalaşdır.

Sentyabrın 19-21-də keçiriləcək və ölkəmizin sayca 9-cu dəfə evsahibliyi edəcəyi "Formula-1" in artıq dünyada Azərbaycan modeli yaranıb. 2016-cı ildən etibarən ölkəmizdə keçirilən "Formula-1" Qran-prisi həm ölkəmizin tanınmasına, həm də iqtisadiyyatın inkişafına böyük töhfə verib. Sürət yarışları Azərbaycanın görməli və tarixi yerlərinin, istirahət-kurort imkanlarının, mükəmməl mətbəx və gözəl təbiətinin təbliğində, eləcə də ölkənin xidmət sektorunun inkişafında müsbət rol oynayır.

"Formula-1" yarışlarının Azərbaycanın paytaxtında keçirilməsi ilə bağlı FOM (Formula One Management) ilə danışıqlar 2013-cü ildə başlanıb və 2014-cü ilin martında ilkin müqavilə imzalanıb. Azərbaycanda Qran-prinin təşkili ilə dövlət səviyyəsində məşğul olublar. Bu da layihənin statusunu və onun ölkə üçün əhəmiyyətini göstərir. İlk dəfə 2016-cı ildə paytaxtımızda keçirilən "Formula-1" Avropa Qran-prisinin Bakı mərhələsi yeniliklə yadda qalmışdı. Bu, sıralama turları ilə bağlıdır. Əvvəlki qaydalara görə, 18 dəqiqə davam edən birinci və 15 dəqiqəlik ikinci seansların nəticələrinə əsasən ən pis nəticə göstərən 6 pilot mübarizədən kənarlaşdırılırdı. 10 pilot 12 dəqiqəlik üçüncü seansdakı göstəricilərə görə yarışa start verirdi. Yeni qaydaya görə isə seansın sonunda yox, 90 saniyədən bir ən yavaş pilotun mübarizəni dayandırması nəzərdə tutulub.

"Formula-1" mütəxəssislərinin rəylərinə görə, bu yenilik yarışın həyəcanını bir qədər də artırır. Onu da xüsusi olaraq qeyd etmək ki, quraşdırılan tribunalar elə yüksək səviyyədə hazırlanıb ki, daim istifadədə olsa belə dağılıb sıradan çıxmır. Bu mötəbər yarışın yüksək səviyyədə KİV-də işıqlandırılmasına təcrübəli müxbirlər və fotomüxbirlər cəlb edilib. Dünyanın ən böyük informasiya alyansları, eləcə də ölkəmizin xəbər agentlikləri Bakıda keçiriləcək "Formula-1" yarışına barədə xəbərləri dünyaya yayırlar.

Etiraf etmək ki, idmanın bu növünün özünəməxsus azarkeş ordusu olsa da, "Formula-1" ölkəmiz üçün yenidir. Azərbaycan Qran-prisinin təşkilatçısı olan Bakı Şəhər Halqası Əməliyyat Şirkətinin uğurlu təbliğat kampaniyası ölkəmizdə "Formula-1" idmanını sevənlərin sayını artırır. Azərbaycanın təbliğini qarşıya məqsəd qoyan Əməliyyat Şirkəti çoxsaylı turistlərin ölkəmizə cəlb

edilməsinə nail olub. Ölkəmizdə keçirilən son 8 yarış ərəfəsində paytaxtda hotellərin dolu olması yarışın iqtisadi baxımdan mühüm rol oynadığını nümayiş etdirib. Auditoriyasına görə futbol üzrə dünya çempionatından və Olimpiya Oyunlarından sonra üçüncü yerdə olan "Formula-1" yarışına evsahibliyi etmək, ilk növbədə ölkənin qüdrətindən xəbər verir.

"Formula-1" yarışlarının 2025-ci il mövsümü 24 mərhələdən ibarət olacaq. Azərbaycan yarışların cari mövsümdə 17-ci mərhələsinə evsahibliyi edəcək. Mövsümün ilk yarışı martın 14-də Avstraliyada keçirilib, son yarış isə dekabrın 5-də Əbu-Dabidə təşkil olunacaq.

Uzunluğu 6 kilometrədən bir qədər artıq olan Bakı Şəhər Halqası trekin uzunluğuna görə dünyada ikincidir. Unikal

xüsusiyyətlərə sahib Bakı Şəhər Halqası elə təşkil olunub ki, yarış zamanı "Formula-1" avtomobillərinin pilotları UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil olan İçərişəhər Tarix-Memarlıq Qorugunu, şəhərin müasir göydələnlərini və Xəzərin sahilboyu hissəsini özündə birləşdirən Bakının ecazkar simasını görə-cəklər. Şəhər treki pilotlardan xüsusi dəqiqlik tələb edən İçərişəhər ətrafı dar yoxuş hissəsi, inanılmaz sürət əldə etməyə imkan verən 2,2 kilometrlik dənizkənarı hamar hissəsi və s. bir sıra özəllikləri ilə yarış canlı olaraq televiziya qarşısında izləyən "Formula-1" azarkeşləri üçün də əsrarəngiz şouya çevriləcək.

Qeyd olunduğu kimi, Bakı Şəhər Halqası şəhərin düz mərkəzindən və ən gözəl məkanlarından keçir. Təşkilatçılar trekin marşrutunu seçər-

kən, ilk növbədə məhz bu məqamı nəzərə almışlar. Bundan başqa, trekdə yarış avtomobillərinin hərəkəti saat əqrəbinin əks istiqamətində olacaq. Trekin ən geniş yeri 13 metrdir, ən dar hissəsi trekin İçərişəhər ətrafında olan bölmələrində, o cümlədən 7-ci və 8-ci döngələrdə 7,6 metr təşkil edəcək. Start və finiş xətti Azadlıq meydanında olacaq.

"Formula-1" yarışları paytaxtımızda 2016-cı ildən başlayaraq keçirilir. Həmin il Avropa qran-pri yarışlarının Bakı mərhələsi adlandırılan yarış iyunun 17-19-da təşkil olunmuşdu. "Formula-1" in Bakı mərhələsində tarixdə ilk dəfə 21 mərhələdən ibarət yeni mövsümdə 11 komanda və 13 fərqli ölkədən dünyanın ən məşhur pilotları birincilik uğrunda mübarizə aparıblar. Möhtəşəm yarışda dünya çempionu adını qazanmış 5 pilot iştirak etmişdi.

"Formula-1" üzrə dünya çempionatı birnəfərlik, açıq təkərli avtomobillərin yarışıdır. Yüksək statusa malik olan bu yarışlarda sürücülər pilot, avtomobillər isə bolid adlanır. İl ərzində müxtəlif ölkələrdə "Formula-1" üzrə mərhələ yarışları, başqa sözlə, qran-prilər təşkil olunur.

Daha çox sürət həvəskarlarının maraq dairəsində olan "Formula-1" qran-priləri ilk vaxtlar ancaq Avropa ölkələrində keçirilsə də, hazırda dünyanı əhatə edir. Yarışları Beynəlxalq Avtomobil Federasiyası (FİA) keçirir. 1904-cü ildə Parisdə yaradılmış federasiya avtomobil idmanı üzrə təşkil olunan bütün növ yarış və tədbirlərə cavabdehdir.

"Formula-1" üzrə ilk rəsmi dünya çempionatı 1950-ci il mayın 13-də İngiltərənin Silverstoun trekində təşkil olunmuşdur. Britaniya kral ailəsinin də maraqla izlədiyi turnirdə 21 bolid qələbə uğrunda mübarizə aparmışdır. Həm təsnifat, həm də əsas mərhələdə finiş xəttinə birinci çatan "Alfa Romeo"nun italiyalı pilotu Cüzeppe Nino Farina "Formula-1" yarışının ilk qalibi kimi tarixə düşmüşdü. Birincilik uğrunda mübarizədə onun əsas rəqibi komanda yoldaşı, argentinalı Xuan Manuel Fanxio olmuşdu. Lakin sonralar Fanxio bu məğlubiyyətin əvəzini yetərincə çıxmışdı. Belə ki, o, karyerası ərzində 5 dəfə (1951-ci, 1954-cü, 1955-ci, 1956-cı və 1957-ci illər) dünya çempionu adını qazanmaqla rəqiblərinə aman verməmişdi.

*Elçin CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*